

Робоча програма дисципліни «Правознавство»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОС БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Правознавство

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в УІСТ; Облік і оподаткування в УІСТ

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Правознавство» формує у студентів системне розуміння правових засад функціонування держави, суспільства та суб'єктів господарювання в умовах правової держави. Курс охоплює теоретичні основи права, конституційне, цивільне, трудове, господарське, кримінальне та інформаційне право.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Комп'ютерна інженерія» за освітніми програмами в галузі управлінських інформаційних систем і технологій та забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей у сфері права.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання правової інформації: виявлення суттєвих норм, порівняння правових конструкцій, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної правової позиції.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних записок і практичних завдань з правознавства.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати правові поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та правові аналітичні записки.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу правових ситуацій, обговорення кейсів із практики та спільного пошуку правових рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати нормативно-правову та навчальну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати правового аналізу; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння правової системи

Розуміння сутності права, його функцій та ролі в суспільстві. Знання принципів функціонування правової держави, системи органів державної влади, правового статусу фізичних та юридичних осіб у сфері комп'ютерних технологій та інформаційного суспільства.

Застосування норм права

Здатність застосовувати норми цивільного, трудового, господарського та інформаційного права у професійній діяльності; орієнтуватися в питаннях авторського права, захисту персональних даних та кіберправа.

Правова відповідальність

Знання основ юридичної відповідальності за правопорушення у сфері ІТ, господарської діяльності та трудових відносин; розуміння підстав і порядку притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності.

Студент повинен вміти: орієнтуватися в системі права України та структурі законодавства; характеризувати правовий статус суб'єктів господарювання; аналізувати правові відносини у сфері ІТ та фінансів; застосовувати норми трудового права у взаємовідносинах роботодавця та найманого працівника; пояснювати підстави юридичної відповідальності за правопорушення у сфері комп'ютерних технологій.

Результати навчання

→ Пояснення правових категорій

Пояснювати сутність правових категорій та явищ: норма права, правовідносини, юридична відповідальність, правопорушення, суб'єктивне право, юридичний обов'язок, правоздатність, дієздатність.

→ Характеристика галузей права

Характеризувати основні галузі права України (конституційне, цивільне, трудове, господарське, адміністративне, кримінальне, інформаційне), застосовувати методи правового аналізу, визначати джерела правового регулювання.

→ Аналіз правових ситуацій

Аналізувати правові ситуації з господарської, трудової, цивільної та інформаційної практики; кваліфікувати поведінку суб'єктів з точки зору правомірності та встановлювати вид юридичної відповідальності.

→ Нормативно-правова база ІТ-сфери

Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері інформаційних технологій, захисту персональних даних, авторського права та кіберзахисту; використовувати правові джерела для прийняття обґрунтованих рішень у професійній діяльності.

Теорія держави і права

Тема 1.1

Основи теорії держави. Поняття, ознаки та функції держави. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, державний режим. Правова держава та громадянське суспільство.

Тема 1.2

Основи теорії права. Поняття, ознаки та функції права. Норми права, їх структура та класифікація. Джерела (форми) права. Система права та система законодавства України.

Тема 1.3

Правовідносини та юридична відповідальність. Поняття правовідносин, їх структура. Правомірна поведінка та правопорушення. Поняття, підстави та види юридичної відповідальності.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Основи теорії держави

Лекція 1 (2 год.): Поняття та ознаки держави. Держава як особлива організація публічної влади: ознаки (суверенітет, публічна влада, територія, населення, правова система, апарат примусу, стягнення податків). Функції держави: внутрішні (охорона правопорядку, соціальна, економічна, культурно-виховна) та зовнішні (оборона, міжнародне співробітництво).

Форми держави: форма правління (монархія, республіка); форма державного устрою (унітарна, федерація, конфедерація); державний (політичний) режим (демократичний, авторитарний, тоталітарний). Україна як суверенна, незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Ключові питання лекції

- Поняття та основні ознаки держави
- Класифікація функцій держави
- Форми правління та державного устрою
- Поняття правової держави та її принципи
- Громадянське суспільство: поняття та ознаки
- Конституційні засади державного ладу України

❏ Нормативна база: Конституція України (розділ I «Загальні засади»), ст. 1–20.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз форм правління: заповнення порівняльної таблиці (монархія та її різновиди, президентська, парламентська та змішана республіки — ознаки, приклади держав, переваги та недоліки).

Завдання 2. Кейс: визначення форми держави для конкретних держав за описом їх конституційного ладу. Аналіз особливостей державного устрою та режиму України.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Конституції України (розділ I, ст. 1–20) та конспектування ключових положень про засади державного ладу
- Підготовка порівняльної характеристики правової держави та держав авторитарного типу (за навчальними матеріалами)
- Складання схеми «Функції держави» з прикладами з реального державного управління
- Опрацювання підручника: Шпиталенко Г. А. «Правознавство» — розділ «Теорія держави»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати ознаки та функції держави, класифікувати форми держави та пояснювати конституційні засади державного ладу України.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Основи теорії права

Лекція 2 (2 год.): Поняття права та його ознаки: нормативність, загальнообов'язковість, формальна визначеність, державна забезпеченість. Функції права: регулятивна, охоронна, виховна. Норми права: поняття, структура (гіпотеза, диспозиція, санкція), класифікація за галузями, за методом регулювання (імперативні, диспозитивні), за характером (зобов'язуючі, забороняючі, дозвольні).

Джерела (форми) права: нормативно-правовий акт, правовий звичай, правовий прецедент, нормативний договір. Система права: поняття, елементи (норма права → інститут права → підгалузь → галузь). Система законодавства України та її відмінність від системи права.

Ключові питання лекції

- Поняття права та його ознаки
- Норми права: структура та класифікація
- Джерела права в Україні: ієрархія нормативно-правових актів
- Система права та її основні галузі
- Система законодавства: кодекси, закони, підзаконні акти
- Публічне та приватне право: відмінності та значення для IT-сфери
- Міжнародне право та його співвідношення з національним

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури правових норм: визначення гіпотези, диспозиції та санкції у конкретних статтях Кримінального кодексу, Цивільного кодексу та Кодексу законів про працю України.

Завдання 2. Побудова ієрархії нормативно-правових актів: розташування Конституції, законів, постанов Кабміну, наказів міністерств за юридичною силою. Визначення галузевої належності заданих правових норм.

Завдання 3. Міні-дискусія: «У чому полягає відмінність між системою права та системою законодавства?» — аргументація позиції.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання підручника: Юхимюк О. М. та ін. «Основи правознавства» — теми «Норми права», «Система права»
- Підготовка аналітичної записки: «Місце інформаційного права в системі права України» (1–2 сторінки)
- Складання порівняльної таблиці галузей публічного та приватного права
- Пошук нормативно-правових актів у сфері ІТ на сайті Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру правових норм, визначати джерела права, класифікувати галузі права та знаходити нормативно-правові акти в офіційних базах даних.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Правовідносини та юридична відповідальність

Лекція 3 (2 год.): Правовідносини: поняття, ознаки, структура.

Суб'єкти правовідносин: фізичні особи (правоздатність, дієздатність), юридичні особи, держава. Об'єкти правовідносин.

Юридичні факти: дії (правомірні та неправомірні) та події.

Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин.

Правомірна поведінка та правопорушення: поняття, ознаки та склад правопорушення (суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона). Класифікація правопорушень: злочини та проступки (адміністративні, дисциплінарні, цивільно-правові).

Юридична відповідальність

Юридична відповідальність: поняття, принципи (законність, справедливість, невідворотність, гуманізм, доцільність). Види юридичної відповідальності: кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, дисциплінарна, матеріальна. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.

- Особливості юридичної відповідальності за правопорушення у сфері ІТ
- Відповідальність за порушення авторського права та захисту даних
- Кіберзлочини та відповідальність за них за КК України

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз складу правопорушень: для кожної з наведених ситуацій у сфері ІТ (несанкціонований доступ до інформаційної системи, поширення шкідливого ПЗ, порушення авторського права) визначити елементи складу правопорушення та вид відповідальності.

Завдання 2. Кейс: кваліфікація поведінки суб'єктів у конкретних правових ситуаціях — визначення правомірності дій та виду юридичної відповідальності.

Завдання 3. Презентація та захист міні-аналізу правопорушення (3–5 хвилин на групу). Взаємооцінювання за критеріями.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання розділу І «Загальна частина» Кримінального кодексу України (zakon.rada.gov.ua) — поняття злочину, форми вини, суб'єкт злочину
- Підготовка реферату: «Юридична відповідальність у сфері інформаційних технологій: сутність, класифікація та актуальні проблеми» (обсяг 3–4 сторінки)
- Аналіз судової практики з кіберзлочинів (за відкритими джерелами Єдиного державного реєстру судових рішень)
- Опрацювання навч. посіб.: Шпиталенко Г. А. «Правознавство» — розділ «Правопорушення та юридична відповідальність»

Очікуваний результат: студент вміє визначати склад правопорушення, класифікувати правопорушення та види юридичної відповідальності, застосовувати ці знання до ситуацій у сфері ІТ.

Конституційне та адміністративне право

Тема 2.1

Конституційне право України: предмет, джерела. Конституція України — Основний Закон. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Система органів державної влади.

Тема 2.2

Адміністративне право. Поняття державного управління. Адміністративні правовідносини та адміністративна відповідальність. Адміністративні процедури у сфері ІТ-бізнесу.

Тема 2.3

Інформаційне право. Правове регулювання інформаційних відносин в Україні. Захист персональних даних (GDPR та законодавство України). Авторське право та суміжні права у сфері ІТ.

Тема 2.4

Правові основи кіберзахисту. Законодавство про кібербезпеку. Кіберзлочини та їх класифікація. Міжнародне правове регулювання у сфері ІТ та кіберзахисту.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Конституційне право України

Лекція 4–5 (4 год.): Конституційне право як провідна галузь права України: предмет, метод, джерела. Конституція України 1996 р. (зі змінами) — структура, властивості (верховенство, пряма дія, найвища юридична сила), порядок внесення змін. Конституційний лад України: засади, принципи народовладдя, суверенітету, розподілу влади.

Права і свободи людини і громадянина: класифікація (громадянські, політичні, соціально-економічні, культурні). Конституційні обов'язки. Конституційно-правовий статус особи в умовах воєнного стану. Громадянство України: набуття та припинення.

Органи державної влади

Система органів державної влади: Верховна Рада України (склад, повноваження, законодавчий процес); Президент України (конституційний статус, повноваження); Кабінет Міністрів України (склад, функції); судова система (Конституційний Суд, Верховний Суд, суди загальної юрисдикції). Місцеве самоврядування: поняття, система, повноваження.

- Конституційні засади діяльності органів влади в умовах воєнного стану
- Взаємодія гілок влади: система стримувань і противаг
- Конституційний контроль в Україні

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз конституційних прав у сфері ІТ: виявлення конституційних норм, що регулюють право на інформацію (ст. 34), таємницю листування (ст. 31), захист персональних даних (ст. 32). Визначення обмежень цих прав та їх конституційних підстав.

Завдання 2. Схематичне зображення системи органів державної влади в Україні та визначення їх повноважень у сфері регулювання ІТ (ДССЗЗІ, НКРЗІ та ін.).

Завдання 3. Аналіз конституційних норм щодо прав людини в умовах воєнного стану: визначення допустимих обмежень та їх підстав.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Конституції України (розділи II–VII) та конспектування ключових положень про права громадян та органи влади
- Виконання аналітичного завдання: порівняльний аналіз конституційних прав у сфері інформації та їх обмежень у законодавстві України та ЄС
- Підготовка таблиці «Конституційні права людини: зміст та гарантії реалізації»
- Пошук рішень Конституційного Суду України щодо захисту прав громадян у сфері ІТ (ccourt.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє розрізняти види конституційних прав, характеризувати систему органів державної влади та аналізувати конституційні гарантії у сфері інформаційних відносин.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Адміністративне право

Лекція 6 (2 год.): Адміністративне право: предмет (управлінські відносини), метод (владно-підпорядкований), джерела. Поняття державного управління. Органи виконавчої влади: центральні (міністерства, служби, агентства, інспекції) та місцеві (РДСА, МДСА). Державна служба: поняття, принципи, правовий статус держслужбовця.

Адміністративна відповідальність: підстави, суб'єкти, санкції. Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП): структура, види проступків. Адміністративні правопорушення у сфері комп'ютерної інформації та телекомунікацій. Адміністративні послуги: поняття, порядок надання, е-урядування.

Ключові питання лекції

- Поняття та предмет адміністративного права
- Система органів виконавчої влади в Україні
- Адміністративні правовідносини та їх суб'єкти
- Склад адміністративного правопорушення
- Адміністративні стягнення та порядок їх накладення
- Е-урядування та цифровізація адміністративних послуг (Дія)
- Державний контроль у сфері ІТ та телекомунікацій

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз статей КУпАП щодо правопорушень у сфері ІТ та телекомунікацій: визначення складів порушень, санкцій та органів, уповноважених накладати стягнення.

Завдання 2. Порівняльний аналіз адміністративних послуг у сфері ІТ-бізнесу: реєстрація юридичної особи, отримання ліцензій, дозволів у сфері телекомунікацій через систему «Дія».

Завдання 3. Міні-дискусія: «Яким має бути баланс між державним контролем у сфері ІТ та свободою підприємницької діяльності?»

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання КУпАП — глави, що стосуються правопорушень у сфері телекомунікацій та обчислювальної техніки (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Цифровізація державного управління в Україні: стан та перспективи» (за матеріалами mof.gov.ua та thedigital.gov.ua)
- Складання порівняльної таблиці видів адміністративних стягнень та умов їх застосування
- Розв'язання задач на кваліфікацію адміністративних правопорушень у сфері ІТ (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє кваліфікувати адміністративні правопорушення у сфері ІТ, орієнтуватися в системі органів виконавчої влади та розуміти порядок надання адміністративних послуг.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Інформаційне право. Захист персональних даних. Авторське право

Лекція 7 (2 год.): Інформаційне право як галузь: предмет, джерела (Закон України «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації»). Інформація як об'єкт правовідносин. Інформаційна безпека держави. Правовий режим інформації з обмеженим доступом (державна таємниця, конфіденційна, службова інформація).

Захист персональних даних: Закон України «Про захист персональних даних» та Регламент ЄС 2016/679 (GDPR). Принципи обробки персональних даних. Права суб'єкта персональних даних. Відповідальність за порушення законодавства про захист даних. Уповноважений орган — Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

Авторське право у сфері ІТ

Авторське право та суміжні права: Закон України «Про авторське право і суміжні права» (нова редакція 2022 р.). Об'єкти авторського права: комп'ютерні програми, бази даних, вебсайти як об'єкти охорони. Права автора (особисті немайнові та майнові). Вільне використання творів. Ліцензування (Creative Commons, GPL, MIT). Відповідальність за порушення авторського права.

- Знаки охорони: ©, ®, ™ — значення та застосування
- Патентне право у сфері ІТ: особливості та обмеження в Україні
- Торговельні марки та доменні імена

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз вимог GDPR та Закону України «Про захист персональних даних»: для умовної ІТ-компанії визначити обов'язки контролера даних, скласти перелік заходів для забезпечення відповідності (compliance).

Завдання 2. Розробка Політики конфіденційності для умовного вебсервісу: визначення переліку даних, що збираються, підстав обробки, строків зберігання та прав користувачів.

Завдання 3. Кейс: аналіз ситуації щодо використання програмного забезпечення без ліцензії — визначення виду відповідальності та можливих санкцій.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 та порівняльний аналіз з ключовими положеннями GDPR
- Підготовка аналітичної записки: «Авторське право на комп'ютерні програми: особливості охорони за законодавством України та ЄС» (1–2 сторінки)
- Аналіз відкритих ліцензій (GPL, MIT, Apache) та їх правових наслідків для open-source проектів
- Розв'язання задач на кваліфікацію порушень у сфері авторського права та захисту даних (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати норми про захист персональних даних, розрізняти види правової охорони ІТ-продуктів та аналізувати питання ліцензування програмного забезпечення.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Правові основи кіберзахисту та кіберзлочинності

Лекція 8 (2 год.): Кібербезпека як правова категорія.

Законодавство України про кібербезпеку: Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017, Стратегія кібербезпеки України. Система суб'єктів забезпечення кібербезпеки: РНБО, ДССЗЗІ, Кіберполіція, ССО, СБУ, НБУ. Критична інформаційна інфраструктура: поняття та правовий режим захисту.

Кіберзлочини за КК України: розділ XVI «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин»: несанкціонований доступ до інформації (ст. 361), створення шкідливого ПЗ (ст. 361-1), перешкоджання роботі систем (ст. 361-2), несанкціоновані дії з інформацією (ст. 362, 363).

Міжнародне правове регулювання

Міжнародні акти у сфері ІТ та кіберзахисту: Будапештська конвенція про кіберзлочинність 2001 р. (ратифікована Україною). Директива NIS2 ЄС. Правове регулювання електронної комерції (Директива ЄС про е-комерцію, Закон України «Про електронну комерцію»). Е-підпис: правовий статус та застосування (Закон України «Про електронні довірчі послуги»).

- Кіберворна та правовий вимір збройного конфлікту в кіберпросторі
- Міжнародна співпраця у протидії кіберзлочинності
- Правові механізми захисту критичної інфраструктури

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз статей КК України (ст. 361–363-3): для кожного виду кіберзлочину визначити склад злочину (суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна та об'єктивна сторони) та санкції. Порівняти з нормами Будапештської конвенції.

Завдання 2. Кейс: розробка плану реагування на кіберінцидент з точки зору правових вимог (повідомлення ДССЗІ, Уповноваженого з прав людини, правоохоронних органів). Визначення строків та порядку.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Чи є чинне законодавство України ефективним інструментом протидії кіберзлочинності?»

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Кіберзлочинність в Україні: тенденції та правові механізми протидії» (за матеріалами Кіберполіції — cyberpolice.gov.ua)
- Ознайомлення з Будапештською конвенцією про кіберзлочинність та аналіз її імплементації в законодавство України
- Підготовка таблиці «Кіберзлочини за КК України: склад, санкції, підслідність»

Очікуваний результат: студент вміє кваліфікувати кіберзлочини за КК України, орієнтуватися в системі суб'єктів забезпечення кібербезпеки та знати основні міжнародні акти у сфері ІТ-права.

Цивільне, сімейне та трудове право

Тема 3.1

Цивільне право. Предмет та метод цивільно-правового регулювання. Фізичні та юридичні особи. Правочини та договори. Цивільно-правова відповідальність.

Тема 3.2

Договірне право у сфері ІТ. Договори на розробку ПЗ, NDA, SLA, аутсорсинг. Особливості укладення електронних договорів. Захист прав споживачів в електронній комерції.

Тема 3.3

Трудове право. Трудовий договір і трудовий контракт. Режим праці та відпочинку. Трудові спори. Особливості трудових відносин у сфері ІТ: фріланс, гіг-контракти, дистанційна робота.

Тема 3.4

Сімейне право. Шлюбно-сімейні відносини. Права дітей. Майнові відносини подружжя. Аліментні зобов'язання. Спадкове право: поняття, спадкування за законом та за заповітом.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Цивільне право

Лекція 9–10 (4 год.): Цивільне право: предмет (майнові та особисті немайнові відносини), метод (диспозитивний), джерела (Цивільний кодекс України 2003 р.). Цивільні правовідносини: поняття, структура. Фізична особа: правоздатність, дієздатність (повна, неповна, часткова), обмежена дієздатність, недієздатність. Юридична особа: поняття, ознаки, способи утворення, організаційно-правові форми (ТОВ, АТ, ПАТ).

Правочини та договори: поняття правочину, умови дійсності (форма, зміст, суб'єктний склад, внутрішня воля), нікчемні та оспорюваний правочини. Поняття та принципи договору (свобода договору, обов'язковість виконання). Структура договору. Зобов'язальне право: виникнення, виконання, забезпечення, припинення зобов'язань.

Цивільно-правова відповідальність

Цивільно-правова відповідальність: підстави (протиправна поведінка, шкода, причинно-наслідковий зв'язок, вина). Форми відповідальності: відшкодування збитків, неустойка.

Відповідальність без вини. Позовна давність: поняття, строки (загальний — 3 роки), початок перебігу, переривання та зупинення.

- Право власності: поняття, зміст (володіння, користування, розпорядження), форми
- Інтелектуальна власність у системі цивільного права
- Деліктна відповідальність: поняття та підстави

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Визначення дієздатності фізичних осіб та правосуб'єктності юридичних осіб у запропонованих правових ситуаціях. Аналіз наслідків укладення правочинів особами з обмеженою дієздатністю.

Задача 2. Аналіз умов дійсності правочинів: для кожної з наведених ситуацій визначити, чи є правочин дійсним, нікчемним або оспорюваним. Обґрунтування відповіді посиланнями на норми ЦКУ.

Задача 3. Розрахунок збитків та неустойки при порушенні договірних зобов'язань (умовні задачі з ІТ-контексту: прострочення розробки ПЗ, неналежне виконання технічного завдання).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Цивільного кодексу України — книга I (Загальні положення) та книга V (Зобов'язальне право) — ключові статті про правочини, договори, відповідальність
- Виконання аналітичного завдання: аналіз реального договору на розробку програмного забезпечення (з відкритих джерел) — виявлення істотних умов, прав та обов'язків сторін
- Підготовка таблиці «Підстави недійсності правочинів та їх правові наслідки»
- Опрацювання підручника: Шпиталенко Г. А. «Правознавство» — розділ «Цивільне право»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати умови дійсності правочинів, визначати підстави цивільно-правової відповідальності та розраховувати розмір збитків.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Договірне право у сфері ІТ

Лекція 11 (2 год.): ІТ-договори: особливості та класифікація.

Договір на розробку програмного забезпечення: предмет, права на ПЗ (замовник vs розробник), технічне завдання як додаток до договору, приймання-передача результатів. Договір про надання ІТ-послуг (SLA — Service Level Agreement): поняття, ключові показники, відповідальність за недотримання рівня послуг.

Угода про нерозголошення (NDA): поняття, предмет, строк дії, відповідальність за розголошення. Договори аутсорсингу та аутстафінгу в ІТ: правова природа, ризики. Особливості укладення електронних договорів: Закон України «Про електронну комерцію», оферта та акцепт в електронній формі, е-підпис у цивільних правовідносинах.

Захист прав у е-комерції

Захист прав споживачів в електронній комерції: Закон України «Про захист прав споживачів» у контексті онлайн-торгівлі. Право на повернення товару (14 днів). Публічна оферта вебсайту. Захист від недобросовісних умов договорів (clickwrap, browwrap).

- Умови ліцензійного договору (EULA): правова природа та обов'язковість
- Договори у сфері хмарних обчислень (SaaS, PaaS, IaaS): правові аспекти
- Відповідальність за недоліки ПЗ: продуктова відповідальність у сфері ІТ

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Складання проекту NDA для умовної ІТ-компанії: визначення сторін, предмета конфіденційності, виключень, строку дії та відповідальності за порушення.

Задача 2. Аналіз умов SLA для хмарного сервісу: визначення прийнятних рівнів доступності (uptime), відповідальності провайдера за downtime, порядку компенсацій (кредити).

Задача 3. Кейс: розв'язання правової ситуації щодо спору між замовником та розробником ПЗ щодо прав інтелектуальної власності на готовий продукт. Визначення норм ЦКУ та спеціального законодавства, що підлягають застосуванню.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Закону України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII — визначення ключових вимог до електронних договорів
- Підготовка аналітичної записки: «Особливості правового регулювання аутсорсингу в ІТ-сфері в Україні» (1–2 сторінки)
- Аналіз публічної оферти відомого українського ІТ-сервісу: виявлення умов, прав та обов'язків сторін
- Розв'язання задач на аналіз ІТ-договорів (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати умови ІТ-договорів, складати проекти NDA та SLA, кваліфікувати правові ризики в електронній комерції.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Трудове право. Особливості трудових відносин у сфері ІТ

Лекція 12–13 (4 год.): Трудове право: предмет (трудові та пов'язані з ними відносини), метод, джерела (КЗпП України, ЗУ «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про охорону праці»). Трудовий договір: поняття, сторони, зміст (обов'язкові та факультативні умови), форма, строк. Відмінність трудового договору від цивільно-правового договору (підряду, послуг) — критична для ІТ-сфери.

Режим праці та відпочинку: робочий час (40 год./тиждень, скорочений та неповний), надурочна робота. Час відпочинку: перерви, вихідні, неробочі дні, відпустки (щорічна 24 дні, додаткові). Оплата праці: мінімальна заробітна плата, форми, строки виплати. Охорона праці: основні вимоги, відповідальність роботодавця.

ІТ-особливості трудових відносин

Трудові відносини у сфері ІТ: Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» — гіг-контракти (ГІГ-контракт як альтернатива трудовому договору): поняття, переваги та ризики. Дистанційна та надомна робота: Закон України «Про внесення змін до КЗпП щодо дистанційної роботи» (2021). Фріланс: правова природа відносин (ФОП, цивільний договір).

- Трудові спори: індивідуальні та колективні, порядок вирішення
- Звільнення: підстави, порядок, вихідна допомога
- ІТ-ринок праці в умовах воєнного стану: особливості правового регулювання

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз трудового договору та гіг-контракту (за Законом «Про стимулювання розвитку цифрової економіки»): заповнення порівняльної таблиці за критеріями (правовий статус, соціальні гарантії, оподаткування, ризики для сторін).

Завдання 2. Аналіз законодавства про дистанційну роботу: визначення обов'язків роботодавця щодо забезпечення умов праці вдома, особливостей контролю за працівником та режиму доступу до інформаційних систем.

Завдання 3. Кейс: вирішення індивідуального трудового спору щодо незаконного звільнення ІТ-спеціаліста. Визначення підстав поновлення на роботі та компенсацій.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Кодексу законів про працю України — розділи «Трудовий договір», «Робочий час», «Відпустки», «Трудові спори» (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Гіг-контракти в ІТ-індустрії: переваги, ризики та перспективи розвитку в Україні» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення з Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 — положення про гіг-контракти
- Розв'язання задач на трудове право з ІТ-контекстом (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розрізняти форми зайнятості в ІТ-сфері (трудовий договір, гіг-контракт, ФОП), аналізувати умови трудових відносин та орієнтуватися в порядку вирішення трудових спорів.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Сімейне та спадкове право

Лекція 14 (2 год.): Сімейне право: предмет (шлюбно-сімейні та пов'язані відносини), метод, джерела (Сімейний кодекс України 2002 р.). Шлюб: поняття, умови укладення, перешкоди, порядок реєстрації. Права та обов'язки подружжя: особисті немайнові та майнові. Законний та договірний режим майна подружжя. Шлюбний договір. Розірвання шлюбу: у РАЦС та в судовому порядку.

Права дітей: права дитини в Сімейному кодексі, Конвенція ООН про права дитини. Аліментні зобов'язання: підстави, розмір (частки доходу), порядок стягнення. Влаштування дітей без батьківського піклування: усиновлення, опіка, піклування, прийомна сім'я.

Спадкове право

Спадкове право (книга VI ЦКУ): поняття спадкування, відкриття спадщини (час та місце). Спадкування за законом: черги спадкоємців (1–5 черга). Спадкування за заповітом: поняття, форма, умови дійсності, право на обов'язкову частку. Прийняття та відмова від спадщини, строки. Спадкові права на цифрові активи та акаунти: сучасні виклики.

- Цифрова спадщина: правовий режим акаунтів, криптовалюти, доменних імен
- Нотаріальне посвідчення заповіту та спадкових прав
- Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Визначення черг спадкоємців за законом: для запропонованих ситуацій (різний склад родичів спадкодавця) визначити, хто з осіб має право на спадщину та яку частку кожен отримає.

Завдання 2. Аналіз умов шлюбного договору: для умовного подружжя скласти перелік майнових умов, які можуть бути включені до шлюбного договору. Визначення обмежень (що не може бути предметом шлюбного договору).

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Як сучасне сімейне та спадкове законодавство регулює права на цифрові активи?» — аналіз проблематики та пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Сімейного кодексу України — розділи «Шлюб», «Права та обов'язки подружжя», «Аліменти» (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Правовий режим цифрових активів у спадкових відносинах: сучасний стан та проблеми» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення з книгою VI Цивільного кодексу України «Спадкове право» — порядок спадкування за законом та за заповітом
- Систематизація матеріалу модуля 3 для підготовки до контрольної роботи

Очікуваний результат: студент вміє визначати черги спадкоємців, аналізувати умови шлюбного договору та орієнтуватися в правовому режимі цифрових активів у спадкових відносинах.

Господарське та кримінальне право

Тема 4.1

Господарське право. Правове становище суб'єктів господарювання. Організаційно-правові форми бізнесу. ФОП та особливості оподаткування ІТ-підприємців. Господарські договори.

Тема 4.2

Фінансове та банківське право у сфері ІТ. Правові основи фінтеху, електронних платіжних систем, криптовалют та блокчейну. Податкове право: загальні засади оподаткування ІТ-бізнесу.

Тема 4.3

Кримінальне право. Поняття злочину, склад злочину. Система покарань. Злочини у сфері господарської діяльності та у сфері ІТ. Корупція та відповідальність за корупційні правопорушення.

Тема 4.4

Процесуальне право та судовий захист. Цивільне та господарське судочинство. Звернення до суду за захистом прав. Медіація та альтернативні методи вирішення спорів у сфері ІТ.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Господарське право. Правовий статус суб'єктів господарювання

Лекція 15–16 (4 год.): Господарське право: предмет, метод, джерела (Господарський кодекс України). Суб'єкти господарювання: поняття, класифікація (підприємства, ФОП, господарські товариства, кооперативи). Організаційно-правові форми підприємств: ТОВ, ТДВ, АТ (ПАТ та ПрАТ), повне та командитне товариство. Порядок реєстрації підприємства: ЄДР, вибір КВЕДу, відкриття рахунку.

ФОП (Фізична особа-підприємець): реєстрація, системи оподаткування (1–3 група єдиного податку, загальна система). Особливості ФОП для ІТ-фрілансерів: ставки ЄП, ЄСВ, звітність. «Дія. City» — особливий правовий режим для ІТ-компаній: умови резидентства, податкові пільги, гіг-контракти.

Господарські договори

Господарські договори: поняття, ознаки (господарська мета, суб'єктний склад), відмінність від цивільних договорів. Принципи (свобода договору, обов'язковість виконання, відповідальність). Форма та порядок укладення господарських договорів. Відповідальність за порушення господарських зобов'язань: неустойка, штраф, пеня. Господарські санкції та їх особливості.

- Ліцензування та дозвільна система у сфері господарської діяльності
- Банкрутство: ознаки, процедури (Кодекс України з процедур банкрутства)
- Захист від недобросовісної конкуренції: АМКУ та його повноваження

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Вибір організаційно-правової форми для умовного ІТ-стартапу: порівняльний аналіз ТОВ, ФОП та резидента «Дія.City» за критеріями (реєстрація, оподаткування, відповідальність, гнучкість управління). Обґрунтування оптимального вибору.

Завдання 2. Аналіз умов резидентства «Дія.City»: визначення вимог до ІТ-компанії для набуття статусу резидента, пільг та обмежень.

Завдання 3. Кейс: вирішення господарського спору між ІТ-компанією-підрядником та замовником щодо прострочення виконання проекту. Визначення санкцій та порядку відшкодування збитків.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Господарського кодексу України (розділи I–III) та ЗУ «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 — ключові положення
- Підготовка аналітичної записки: «Особливий правовий режим "Дія.City": переваги та обмеження для ІТ-підприємців» (1–2 сторінки)
- Аналіз порядку реєстрації ФОП через систему «Дія» (diia.gov.ua) та визначення необхідних документів і строків
- Розв'язання задач на господарське право (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє обирати оптимальну форму ведення ІТ-бізнесу, орієнтуватися в умовах «Дія.City», аналізувати господарські договори та вирішувати типові господарські спори.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Фінансове та банківське право. Оподаткування ІТ-бізнесу

Лекція 17 (2 год.): Фінансове право: предмет (відносини у сфері публічних фінансів), джерела (Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, банківське законодавство). Банківське право: правовий статус НБУ, банківська система, банківська таємниця. Правові основи фінтеху в Україні: Закон «Про платіжні послуги» (2021) — нові форми платіжних установ, е-гаманці. Електронні гроші: правова природа та регулювання.

Криптовалюта та блокчейн: Закон України «Про віртуальні активи» (2022 р., чинний з урахуванням змін): поняття віртуальних активів, класифікація, оподаткування. Правовий статус NFT. Правове регулювання ДАО (децентралізованих автономних організацій).

Оподаткування ІТ-бізнесу

Податкове право (основи): Податковий кодекс України. Загальна та спрощена системи оподаткування. Оподаткування ФОП (1–3 група): ставки ЄП, ЄСВ. Оподаткування юридичних осіб: ПДВ, податок на прибуток (18%), ПДФО, ВЗ. Особливості оподаткування ІТ-послуг при експорті (нульова ставка ПДВ).

- Оподаткування гіг-контрактів у резидентів «Дія.City» (5% ПДФО + 1,5% ВЗ)
- Міжнародне оподаткування: угоди про уникнення подвійного оподаткування
- Фінансовий моніторинг: зобов'язання ІТ-компаній щодо ПФМ

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Порівняльний розрахунок податкового навантаження для ІТ-спеціаліста за трьома варіантами оформлення: найманий працівник (ПДФО 18% + ВЗ 1,5%), ФОП 3-ї групи (ЄП 5% + ЄСВ), гіг-контракт «Дія.City» (ПДФО 5% + ВЗ 1,5%). Порівняння та висновки.

Задача 2. Аналіз правового статусу криптовалютних активів за ЗУ «Про віртуальні активи»: класифікація активів, визначення суб'єктів ринку ВА, вимоги до провайдерів.

Задача 3. Кейс: визначення ставки ПДВ для ІТ-компанії, що надає послуги з розробки ПЗ замовникам з України та з ЄС. Аналіз вимог законодавства щодо місця постачання послуг.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Закону України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX — нові форми платіжних установ, е-гаманці, права користувачів
- Підготовка аналітичної записки: «Правове регулювання криптовалюти та цифрових активів в Україні та ЄС: порівняльний аналіз» (1–2 сторінки)
- Аналіз даних ДПС України щодо оподаткування ІТ-галузі (tax.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок податкового навантаження в ІТ (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати податкове навантаження для різних форм зайнятості в ІТ, орієнтуватися в правовому режимі криптовалютних активів та платіжного законодавства України.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Кримінальне право. Злочини у сфері господарської діяльності

Лекція 18 (2 год.): Кримінальне право: предмет, завдання, джерела (Кримінальний кодекс України 2001 р.). Поняття злочину: суспільна небезпека, протиправність, винність, карність. Склад злочину: об'єкт, об'єктивна сторона (діяння, наслідки, причинний зв'язок), суб'єкт (загальний та спеціальний), суб'єктивна сторона (умисел та необережність). Стадії вчинення злочину. Співучасть.

Система покарань: основні (штраф, обмеження волі, позбавлення волі) та додаткові. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність. Звільнення від кримінальної відповідальності та від покарання.

Злочини у сфері господарської діяльності та корупція

Злочини у сфері господарської діяльності (розділ VII КК): ухилення від сплати податків (ст. 212), легалізація доходів (ст. 209), шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222), фіктивне підприємництво (ст. 205). Особливості відповідальності за злочини у сфері ІТ (розділ XVI КК).

Корупція та відповідальність: Закон України «Про запобігання корупції». Поняття корупційного правопорушення. Суб'єкти відповідальності. НАЗК та його повноваження. Відповідальність за корупційні злочини (розділ XVII КК). Антикорупційний комплаєнс в ІТ-компаніях.

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз складів злочинів у сфері господарської діяльності та ІТ: для кожного з наведених діянь (незаконний доступ до комп'ютерних систем, шахрайство через Інтернет, ухилення від сплати податків ФОП) визначити відповідну статтю КК, кваліфікуючі ознаки та санкцію.

Завдання 2. Складання карти ризиків корупційних правопорушень для умовної ІТ-компанії та розробка антикорупційних заходів (антикорупційний комплаєнс).

Завдання 3. Кейс: аналіз ситуації шахрайства в електронній комерції (phishing, фіктивний онлайн-магазин) — кваліфікація діяння, визначення збитків та порядку звернення до правоохоронних органів.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання Кримінального кодексу України — розділи VII («Злочини у сфері господарської діяльності»), XVI («Злочини у сфері ЕОМ») та XVII («Злочини у сфері службової діяльності та корупція») (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Кримінальна відповідальність за кіберзлочини: вітчизняний та міжнародний досвід» (1–2 сторінки)
- Ознайомлення з Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 та аналіз вимог антикорупційного комплаєнсу для юридичних осіб
- Підготовка таблиці «Злочини у сфері ІТ: ст. 361–363-З КК України — склад, санкції, приклади»

Очікуваний результат: студент вміє кваліфікувати злочини у сфері господарської діяльності та ІТ, аналізувати корупційні ризики та розробляти антикорупційні заходи для ІТ-компаній.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Процесуальне право та судовий захист прав

Лекція 19–20 (4 год.): Судова система України: загальні суди (місцеві, апеляційні), Верховний Суд, КАС, ВГС. Конституційний Суд. Принципи судочинства (законність, рівність, змагальність, гласність). Цивільний процес: сторони (позивач, відповідач), стадії (відкриття провадження, підготовче, судовий розгляд, виконання рішення), ціна позову, судові витрати. Позовна давність як підстава для відмови у захисті права.

Господарський процес: підвідомчість (ГСУ розглядає спори між суб'єктами господарювання), особливості доказування. Адміністративний процес: оскарження рішень органів виконавчої влади. Електронне судочинство: система «Електронний суд», подання позовів онлайн.

Альтернативні методи вирішення спорів

Медіація: Закон України «Про медіацію» (2021 р.): поняття, принципи, процедура. Переваги медіації для ІТ-спорів (конфіденційність, швидкість, збереження ділових відносин). Арбітраж: Міжнародний комерційний арбітражний суд при ТПП України. Третейський суд. Переговори та претензійний порядок вирішення спорів.

- Захист прав ІТ-компаній: типові категорії спорів (ІР, NDA, договірні)
- Захист прав споживачів в електронній комерції: порядок подання скарги
- Виконання рішень: ВДВС та приватні виконавці

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок судових витрат (судового збору) за позовом про стягнення заборгованості за договором на розробку ПЗ. Визначення підсудності (цивільний або господарський суд) залежно від суб'єктного складу сторін.

Завдання 2. Складання проекту претензії (досудова вимога) від ІТ-компанії-підрядника до замовника у зв'язку з несплатою за виконаний договір: визначення реквізитів, змісту вимоги, строку відповіді.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Які методи вирішення спорів є найбільш ефективними для ІТ-компаній?» — порівняльний аналіз суду, арбітражу та медіації.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-IX — принципи, процедура, правовий статус медіатора
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: вирішення модельної правової ситуації із залученням норм з усіх модулів курсу (теорія права, цивільне, трудове, господарське, кримінальне право)
- Підготовка презентації: «Правові ризики та їх управління в ІТ-компанії» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до підсумкового контролю (іспиту)

Очікуваний результат: студент вміє визначати підсудність спорів, складати претензії та позовні заяви, обирати ефективний метод вирішення правового конфлікту в ІТ-сфері.

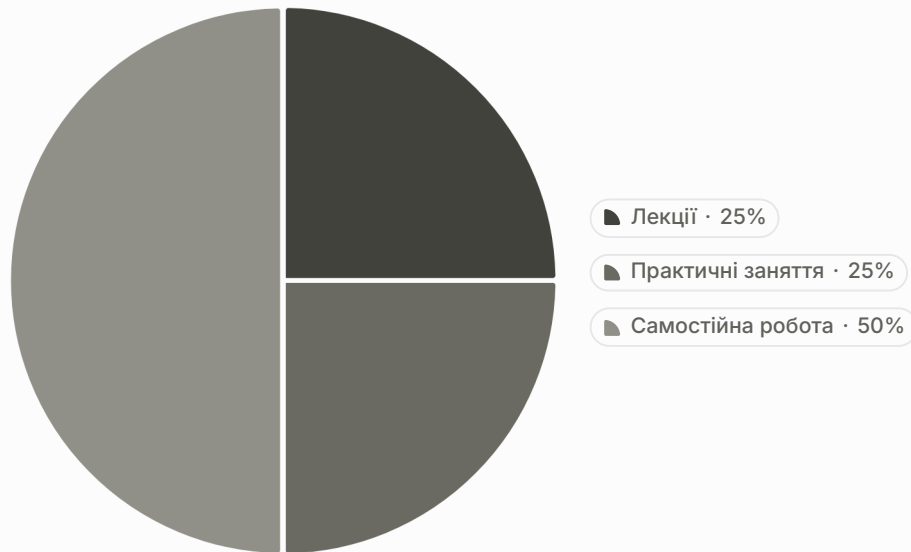
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Основи теорії держави	2	2	5
	Тема 1.2 – Основи теорії права	2	2	5
	Тема 1.3 – Правовідносини та відповідальність	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Конституційне право	4	2	5
	Тема 2.2 – Адміністративне право	2	2	5
	Тема 2.3 – Інформаційне право та авторське право	2	2	5
	Тема 2.4 – Правові основи кіберзахисту	2	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Цивільне право	4	2	5
	Тема 3.2 – Договірне право у сфері ІТ	2	2	5
	Тема 3.3 – Трудове право та відносини ІТ	4	2	5
	Тема 3.4 – Сімейне та спадкове право	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 – Господарське право	4	2	5
	Тема 4.2 – Фінансове право та оподаткування ІТ	2	2	5
	Тема 4.3 – Кримінальне право	2	2	5
	Тема 4.4 – Процесуальне право та судовий захист	4	2	6
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із правової практики та ІТ-середовища.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, розв'язання правових задач, аналіз кейсів, дискусії та захист міні-проектів у сфері права.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з нормативними та науковими джерелами. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з правознавства (Шпиталенко, Юхимюк, Молдован та ін.), нормативно-правовими актами (Конституція, Цивільний кодекс, КЗпП, КК, Господарський кодекс), науковими статтями у фахових юридичних виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (порівняльний аналіз нормативних актів, аналіз ІТ-договорів); розрахункових завдань (оподаткування, судовий збір); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань правового регулювання ІТ-сфери та захисту персональних даних.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Конституційного Суду (ccourt.gov.ua), НАЗК (nazk.gov.ua), ДПС (tax.gov.ua), ДССЗІ (cip.gov.ua), Кіберполіції (cyberpolice.gov.ua), ЄДРСР (reyestr.court.gov.ua). Аналіз судових рішень та правових позицій.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, пошук нормативної бази); підготовка до тестувань (ключові терміни, визначення); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові правові задачі).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та практичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або розв'язання правових задач.

2

Проміжний контроль

Модульна контрольна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплює теми змістовного модуля (теоретичні питання, аналіз правових норм, розв'язання задач, кваліфікація правопорушень). Оцінюються повнота відповіді, правильність застосування норм та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання + правова задача). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Правознавство» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії, фінансових та облікових інформаційних систем.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із правової та ІТ-практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних правових ситуацій у сфері ІТ (кіберзлочини, ІР-спори, трудові відносини); студенти кваліфікують правопорушення, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Правові задачі

Розв'язання задач за темами (кваліфікація дій суб'єктів, визначення відповідальності, складення документів); відпрацювання алгоритмів правового аналізу та застосування норм.

Дискусії

Обговорення актуальних правових проблем у сфері ІТ (захист персональних даних, авторське право, кіберзахист, правове регулювання ШІ); розвиток критичного мислення та аргументації.

Нормативні документи

Опрацювання Конституції, кодексів, законів та підзаконних актів; формування навичок роботи з офіційними правовими базами даних (zakon.rada.gov.ua, Ліга:Закон).

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за правовою тематикою в ІТ-контексті; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації правової інформації.

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Шпиталенко Г. А.
Правознавство : підручник. — 6-те вид., випр. і доповн. — Київ : Каравела, 2023. — 602 с.

2

Юхимюк О. М. та ін. (уклад.)
Основи правознавства : навч. посіб. — 3-тє вид., зі змінами та доповн. — Луцьк : Вежа-Друк, 2023. — 196 с.

3

Молдован В. В., Чулінда Л. І.
Правознавство : навч. посіб. — 2-ге вид. — Київ : Центр учбової літератури, 2022. — 184 с.

4

Котерлін І. Б.
Правові основи інформаційного та програмного забезпечення : метод. вказівки для вивчення дисципліни. — Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2024. — 52 с.

5

Гапотій В. Д., Слишик О. А.
Основи права : підручник. — 2-ге вид. — Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2022. — 368 с.

6

Кунченко-Харченко В. І., Печерський В. Г., Трубін Ю. Ю.
Правознавство : навч. посіб. — Київ : Кондор, 2023. — 270 с.

7

Котерлін І. Б., Мельниченко Н. С.
Проблематика правового регулювання інформаційних відносин у цифрову епоху. Право і суспільство. — 2023. — № 6. — С. 206–211.

8

Чулінда Л. І., Стахура І. Б.
Правові основи захисту персональних даних та кіберзахисту: навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2022. — 198 с.

9

Демченко С. Ф., Луцьок П. С.
Господарське право України: практикум. — Київ : Університет «Україна», 2024. — 224 с.

10

Задорожній О. В., Буткевич О. В. (ред.)
Правові аспекти цифрової трансформації: колективна монографія. — Київ : Інститут міжнародних відносин КНУ, 2023. — 312 с.

Нормативно-правова база

- Конституція України
zakon.rada.gov.ua
- Цивільний кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15
- Господарський кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15
- Кримінальний кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
- Закон «Про захист персональних даних»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17
- Закон «Про кібербезпеку України»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19

Офіційні ресурси та фахові видання

Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua	ДССЗІ (кіберзахист) cip.gov.ua
Кіберполіція України cyberpolice.gov.ua	Державна податкова служба tax.gov.ua
НАЗК nazk.gov.ua	Єдиний держ. реєстр суд. рішень reestr.court.gov.ua
Журнал «Право та інновації» ndipzir.org.ua	